

کامبیز نوروزی

حقوق دان

زندگی ما در دو میدان متعارض واقعیت و آرزو می‌گذرد. واقعیت پای بر زمینی سفت دارد و آرزوها تقاضاهای دوردستی‌اند که زاده عالم خیال‌اند و راه رسیدن به آنها یا نیست یا سخت و صعب است.

واکنش روانی انسان چنان است که هرچه واقعیت‌ها دشوارتر و سخت‌تر باشند، آرزوها بلندتر و دیربایتر می‌شوند. در آرزوها همه کار ممکن است. در آرزو به چشم برهم‌زدنی می‌شود همه کار کرد و به همه چیز دست یافت. ما همه آرزومندی‌های بسیار داریم. آرزوها امید می‌سازند و امید ما را زنده نگه می‌دارد و شوری برای بقا می‌آفریند.

مشکل اما از آنجا شروع می‌شود که آرزو با واقعیت جابه‌جا شود و به تصور و توهم آرزو واقعیتی انگاشته شود که به آسانی به دست می‌آید. در چنین شرایطی آدم‌های غرق در آرزو هر خط و خطایی ممکن است انجام دهند تا به آرزویشان برسند. به آرزو که نمی‌رسند هیچ، از درک و فهم واقعیت هم ناتوان می‌شوند و آنچه را هم که دارند از دست می‌دهند.

سیاست در ایران دچار همین مرض شده است. خواه در میان حامیان وضع موجود و خواه در میان منتقدان و مخالفان، اغلب روایت‌ها آرزوهایایی هستند بدون آنکه مسیری را نشان دهند.

مثلا کسانی آرزو دارند ارزش‌های سلیقه‌های شخصی و گروهی خود را به جامعه تحمیل کنند. چیزهایی را به مردم تکلیف می‌کنند؛ تعارض میان آرزوهای این گروه کوچک با سلیقه جامعه دعوا می‌سازد، کشمکش درست می‌کند، نفرت می‌زاید.

بر فرض گفتار صادقانه، می‌گویند چند میلیون خانه می‌سازیم برای مردم. زمین سفت واقعیت اما چیز دیگری تحمیل می‌کند. می‌گویند ارزانی می‌شود. گرانی اما تسمه از کرده مردم می‌کشد. نمونه‌ها زیاد هستند. برنامه‌ها و بودجه‌ها را ببینید، اغلب از همین جنس‌اند و آخر سر به جایی نمی‌رسند. برنامه می‌نویسند برای کاهش تورم، به افزایش تورم می‌انجامد. برنامه می‌نویسند برای افزایش رشد اقتصادی یا تولید، به کاهش هر دو می‌رسد. برنامه می‌نویسند و قرارگاه می‌سازند برای مبارزه با فساد، فساد بیشتر می‌شود.

از اینجا که واقعیت است تا آنجا که آرزو است چند منزل است و چگونه باید رفت؟ نمی‌گویند. نمی‌توانند بگویند.

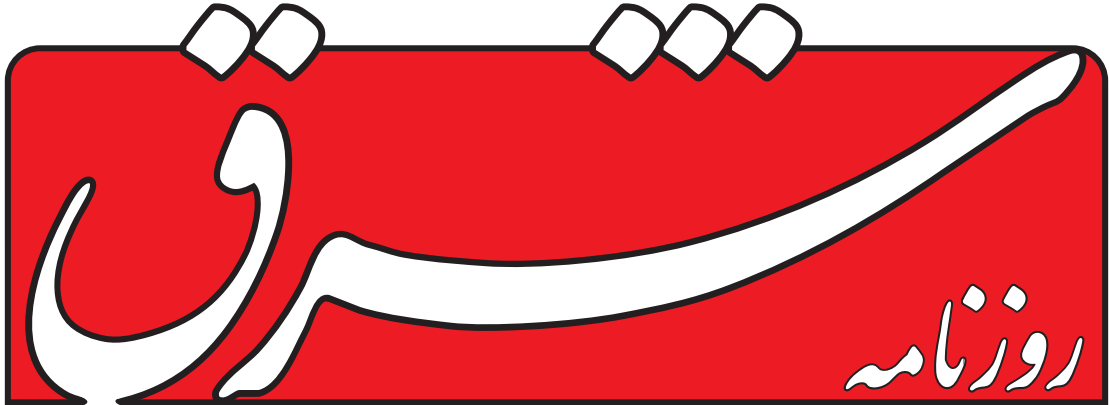
در منتقدان رادیکال وضع موجود یا مخالفان هم اوضاع بهتر از این نیست. روایت‌های مسلط در این دسته‌ها که به بیان‌های مختلف از تغییرات ساختاری دچار همین آرزومندی است. نقطه‌ای آرزومندان نشان داده می‌شود و نگاه‌ها به آن جانب می‌روند. مقصدی مطلوب و دلگشا. اما دیدن هر مقصد زیبایی فرق دارد با رسیدن به آن. چیزی شبیه یک عکس بزرگ از منظره‌ای زیبا که در مقابل قرار می‌گیرد و روی دیوار آن را تماشا می‌کنیم، اما راهی برای رفتن به واقعیت آن منظره زیبا نمی‌دانیم.

غرق‌شدن در گرداب آرزومندی واقعیت‌ها را از چشم‌ها دور می‌کند. خیال واقعیت را جای می‌گیرد. کارها می‌شود مثل راه‌رفتن روی آب که حاصلش رفتن زیر آب است. زیستن در گرداب آرزومندی یک نتیجه‌اش هم ناامیدی‌های شدید است. وقتی واقعیت سنبلی خود را زد و آرزوها را بر باد داد، نوبت به یأس، حرمسان و تلخکامی می‌رسد. حس بن‌بستی ایجاد می‌شود که چاره‌ای هم برای آن نیست. همه چیز در گریز از امروز مختصر می‌شود. جامعه می‌شود شبیه داستان آکاتا کریستی که در حال

غرق شدن است و هرکس می‌خواهد فقط خود را نجات بدهد ولو با غرق کردن دیگری. از همه قواعد اخلاقی و حقوق که بیاتگر قواعد نظم‌اند، قربانی یک قاعده می‌شوند که قائل نظم است؛ قاعده بقا، در قاعده بقا، ارزش برتر است و هیچ چیز بالاتر از آن نیست. گمیختگی مستمر نظم جا را روز به روز برای اخلاق و حقوق تنگ‌تر می‌کند.

آرزو پیش‌برنده است اگر اندازه باشد و راه آن هم معلوم؛ ولی ترسیم آرزوهایی که راهی برای رسیدن به آنها نشان داده نمی‌شود، واقعیت و هر امکانی برای بهبود را که در واقعیت ممکن است وجود داشته باشد از بین می‌برد و بین‌بست می‌سازد. حدیث آرزومندی که به باد گفته شود، بر باد می‌رود.

چهارشنبه ۱۵ فروردین ۱۴۰۳
۲۳ رمضان ۱۴۴۵
۳ آوریل ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۰۱
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: «امام‌وگلو» در مسیر «اردوغان» • واکنش شورای شهر به ساخت مسجد در پارک قیطریه • پرمصرف‌ترین داروها گران‌ترین داروهاست

ترور دیپلماسی

کزارش تیشریک‌را در صفحه ۲ بخوانید

برای نجات آب فقط چند سال فرصت داریم

بررسی مسئله «ناترازی آب» در گفت‌وگو با سید علیرضا شریعت، دبیرکل فدراسیون صنعت آب ایران

عکس: محمدشهبازی پورعرب، ایران

امانتداری در انتخابات ترکیه

در انتخابات شهرداری‌های ترکیه، سنت‌گرایانی که بر اثر توسعه صنعتی ترکیه و مهاجرت‌های گسترده از روستا به شهر اکثریت یافته و حکومت را از دیوانسالاری سکولار آتاتورکی ستانده بودند، در ادامه تحولات اجتماعی و فرهنگی، با از دست دادن اکثریت در شهرهای اصلی استانبول، ازمیر و آنکارا برای بار دوم شهرداری‌ها را به آنان بازگرداندند. اردوغان به سادگی از قدرت دست برنمی‌دارد و از حکومت کنار نمی‌رود، اما تجدید پیروزی اکثریت سکولار مدنی در شهرهای بزرگ بر سنت‌گرایان، نشان‌دهنده این است که سلطه سنت‌گرایان با ریشه‌های روستایی دیگر حمایت‌اکثریت را ندارد. این حرکت طبیعی توسعه مدنی در جوامع کوچک‌تر نیز ادامه خواهد داشت. در ترکیه نیز مانند ایران و پیش از ایران، خصوصا در نسل‌های جوان، روستایی به معنای محبوس در پیله فرهنگی روستا و ایل، بسیار کم شده است. منظور سنت‌گرایانی در شهر و روستاست که کماکان به سنت‌های عقیدتی سوغات روستاهای پیشین درباره ترجیح حکومت بر پایه دین سیاسی پایبند هستند. طرفداران مدرنیته سکولار شامل مؤمنان ترک و غیرترک نیز هستند که حساب اعتقادات خودشان را از سیاست جدا می‌دانند و شمارشان هم بسیار است. توسعه اقتصادی ترکیه هم‌زمان با افول اقتصادی ایران، بر اثر تحمیل شرایط طولانی تحریم، توسط تورکوت اوزال آغاز و حمایت شد و مانند دورانی از ایران میلیون‌ها روستایی ترک را با هویت خانصانه مذهبی به صنعتی‌ترین شهرها کشاند و اکثریت بخشید. این حزب، ملهم از اخوان‌المسلمین، البته با تعدیل اروپایی می‌دانند.

فریدون مجلسی

پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی شهادت سرلشکر پاسدار محمدرضا زاهدی و هم‌زمانش:

رژیم خبیث صهیونیست را از این جنایت پشیمان خواهیم کرد

۳

برگزیده‌ها

صلح ناکام

پاکستان در آستانه پایان مهلت تکمیل خط لوله انتقال گاز از ایران و پرداخت جریمه، ناگهان تغییر موضع داد

۴

نیاز مبتلایان اوتیسم به کسب مهارت و اشتغال

۱۰

پایان مصائب رضا داوودنژاد

۱۲

روند تیم امیرقلعه‌نویی تغییر نی کرد آقای یکی در میان!

۹

یادداشت

مسجدسازی با قهر، به سرمایه اجتماعی لطمه می‌زند

محمدحسین شریف‌زادگان

به‌تازگی به‌خاطر اقدام شهرداری تهران برای ساختن مسجدی عمومی در پارک قدیمی قیطریه تهران سروصدایی بلند شده که نوشته حاضر درباره آن است. مسجد عبادتگاه مسلمانان، مکانی زیبا و لطیف است که معماری آن به نحوی است که انسان‌ها در فضای آن احساس آرامش می‌کنند و در برنیاں سپهر معنوی آن به ستایش پروردگار می‌پردازند. مسجد یک ساختمان و کالبدی فیزیکی نیست. اگر معماری تجسد موسیقی است، مسجد نماد موسیقی آسمانی هستی و حیات تأرام جهان است که در زمین تجسد مکانی می‌یابد و انسان‌ها را به آرامش و ستایش دعوت می‌کند. این عبادتگاه روح‌های تأرام را رام می‌کند، جان‌های خسته را التیام می‌بخشد و از آن «روحی پرستنده» می‌سازد و آدمیان خدابپرست در مسجد به سرود موسیقی حیات می‌پیوندند و با همه ذرات هستی به ستایش خداوند می‌پردازند. اگر مسجد چنین است، انسان‌های موجد و خدابپرست با جان‌ها و بال‌های مهر و محبت خود و در حالت ستایش پروردگار به ساختن آن مسجد می‌پردازند. قرآن کریم از عمارت و آبادانی مسجد به نیکی یاد کرده است که منظور ساختن یک ساختمان نیست، بلکه برپاکردن جایی است که آدمیان در آن ستایش پروردگار می‌کنند و به سرود و موسیقی حیات‌بخش ستایش همه ذرات عالم می‌پیوندند؛ بنابراین ساختن مسجد با قهر و زور و برخلاف خواست مردم نمی‌تواند این چنین باشد. ساختن چنین نماد معنوی و زیبا و لطیفی را نمی‌توان در لایه‌ای منازعات سیاسی و لجبازی‌های شخصی وارد کرد و ساختن آن را تیر به مخالفان و دشمنان تلقی کرد.

۴
ادامه در صفحه

۴
ادامه در صفحه

انالله و انا الیه راجعون

برادر بزرگوار

جناب آقای دکتر هادی خانیکی

درگذشت مادر همسر گرامیتان را صمیمانه تسلیت می‌گوییم. برای آن مرحومه آمرزش و رحمت الهی و برای جنابعالی، همسر گرانقدرتان و سایر بازماندگان محترم صبر آرزو مندیم.

مهدی رحمانیان، شهاب‌الدین طباطبایی، علی دهقان، احسان قلمچی

تنها خداست که می‌ماند

خانم محترم السادات رفیعی طباطبایی

مادر وارسته همسر در آستانه شبی از ایام قدر به ناگاه آسمانی شد و در طلیعه قدری دیگر آرام در دل خاک جای گرفت. او با خدای زیست و به همه مهر ورزید، داغ‌ها دید و دردها کشید ولی در همه حال و همه جا «مادر» بود.

مجلس ترحیم آن بانوی شکیبا روز پنجشنبه ۱۶ فروردین، از ساعت ۱۶ تا ۱۷/۳۰ در مسجد حضرت ابوالفضل(ع)، شهرک غرب، انتهای بلوار دریا، بعد از تقاطع فرجادی برگزار می‌شود.

هادی خانیکی